

УДК 343.102

Титов А.М.

к.ю.н., заступник декана юридичного факультету Донецького університету економіки та права

Деякі процесуальні аспекти виконання нового антикорупційного кримінального законодавства

Статья посвящена проблемным вопросам исполнения нового антикоррупционного уголовного законодательства Украины.

The article is devoted the problem questions of execution of new anticorruption criminal statute of Ukraine.

11 червня 2009 р. Верховна Рада України прийняла Закони «Про засади запобігання та протидії корупції», «Про відповідальність юридичних осіб за корупційні правопорушення», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення», які корінним чином змінюють державний підхід до боротьби з корупцією і вводять до національного законодавства невідомі йому донині положення. Не торкаючись змісту матеріально-правових норм, спробуємо коротко проаналізувати механізм їх реалізації, тобто нові положення кримінально-процесуального права.

Так, Законом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» КПК України доповнено статтею 27-1 «Притягнення до кримінальної відповідальності за заявою юридичної особи» такого змісту: «Якщо діянням, передбаченим статтями 235-1, 235-2 або 235-3 Кримінального кодексу України, заподіяно шкоду виключно інтересам юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми, порушення кримінальної справи здійснюється за заявою власника (співвласника) цієї юридичної особи чи за його згодою. В інших випадках притягнення до кримінальної відповідальності винної особи здійснюється на загальних підставах» [1].

При цьому незрозуміло, хто і коли має встановити, чи запо-

діяно шкоду саме інтересам юридичної особи, що є умовою порушення кримінальної справи, адже це може з'ясуватися після порушення справи. Як бути в такій ситуації: закривати справу чи продовжувати розслідування? А якщо шкода буде заподіяна кільком юридичним особам, з яких одна подасть заяву, а інша – ні, в якому обсязі проводити розслідування? Кого при цьому слід попереджати про відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про злочин? А що таке «згода» власника (співвласника) юридичної особи на порушення кримінальної справи? Як вона повинна надаватися?

Та й саме поняття «юридична особа приватного права» є не зовсім коректним, бо у вітчизняному законодавстві досі не має єдиної думки щодо змісту цього поняття. На нашу думку, впоратися з вирішеннями піднятих питань не завжди буде під силу тим посадовим особам, на яких це покладено новим законодавством. А про цих осіб говориться так: «Справи, зазначені у статті 27-1 цього Кодексу, порушуються прокурором, слідчим або органом дізнання» [1]. Проте розслідуватись названі злочини будуть слідчими прокуратури. Чесно кажучи, дуже цікаво побачити, як дільничний інспектор прийде до прокуратури і заявить щось на кшталт «Я порушив справу про корупцію, візьміть, розслідуйте». Звичайно, така неузгодженість закону призведе лише до зайвих міжвідомчих конфліктів і ніяк не сприятиме нормальній роботі.

Повертаючись до ст. 27-1, слід відзначити, що вона фактично містить нову обставину, що виключає провадження у справі: відсутність заяви власника (співвласника) юридичної особи приватного права чи за його згоди на порушення кримінальної справи. Але такі обставини викладені у ст. 6 КПК України!

Академік-лінгвіст Л.В. Щерба понад півсторіччя тому писав: «Язык законов требует точности и невозможности любых расхождений» [2, с. 119]. На жаль, ці слова все частіше доводиться цитувати не в історичному контексті, а аналізуючи чинне вітчизняне законодавство.

Цілком слушно Ю.М. Грошевой наголошує на необхідності пам'ятати, що у доповіді Бельгійської комісії про шляхи та способи реформування законодавства було відзначено, що будь-який юридичний інститут безпосередньо пов'язаний із вдачами, традиціями та іншими інститутами країни й, переносючи його в інший соціальний контекст, ми ризикуємо не досягти встановленої мети,

а часом навіть спричинити негативні результати [3, с. 107].

Якщо метою нового законодавства є дійсно боротьба з корупцією, воно має бути змінене ще до набуття чинності, адже в іншому випадку у країні може виникнути жахлива ситуація, коли репресії проти певних осіб будуть залежати лише від того, як закони будуть трактовані відповідними посадовими особами.

Література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відповідальності за корупційні правопорушення: Закон України від 11 червня 2009 року // ВВР. – 2009. – № 46. – Ст. 699.

2. Щерба Л.В. Избр. работы по русскому языку. – М.: Учпедгиз, 1957. – 188 с.

3. Грошевой Ю.М. Оновлення кримінально-процесуального законодавства – складова частина реалізації Концепції реформування кримінальної юстиції України // Засади кримінального судочинства і їх реалізація в законотворчій і правозастосовній діяльності: Тези доповідей і повідомлень міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 3 квітня 2009 року). Видання присвячене пам'яті професора А.Я. Дубинського. – К.: Атіка, 2009. – С. 105 – 110.